

DEMOKRATIJA I LJUDSKA PRAVA

BIH EVROPSKA PRIČA

Kandidatski status BiH za članstvo u EU
kroz prizmu izvještavanja medija i stavova građana

Mladen Bubonjić i Đorđe Vujatović
oktobar 2023.

Iako je od posljednjeg proširenja prošlo tačno 10 godina, države zapadnog Balkana, kojem pripada i Bosna i Hercegovina i dalje kao jedan od osnovnih prioriteta vanjske politike navode pristupanje Evropskoj uniji. U praksi je učinjeno malo toga ka integraciji.

U skladu sa političkim dešavanjima, kao i euroskepticizmom, najviše tekstova o EU sa negativnim sentimentom objavljeno je u medijima iz Republike Srpske, dok mediji sa sjedištem u Federaciji BiH uglavnom objavljuju pozitivne i neutralne tekstove.

Velika je podijeljenost građana kada je riječ o daljem ishodu procesa pregovaranja BiH i EU. Na pitanje da li će Bosna i Hercegovina ući u Evropsku uniju, većina ispitanika je navela da neće ući nikada.

Sadržaj

	UVOD	3
I	EVROPSKI PUT	4
	EUROSKEPTICIZAM UNUTAR EU I BIH	4
	ISTRAŽIVANJA JAVNOG MNJENJA U BIH	5
	IZVJEŠTAVANJE MEDIJA O EVROPSKIM INTEGRACIJAMA	5
II	ANALIZA MONITORINGA MEDIJA	7
	ANALIZA ANKETE	14
	ZAKLJUČAK	23

Uvod

Evropska unija predstavlja regionalnu organizaciju koja geografski pripada evropskom kontinentu. Riječ je o nadnacionalnom političkom i ekonomskom partnerstvu, to jeste uniji država koja u ovom trenutku ima 27 punopravnih članova.

Prvobitna ideja francuskog ministra inostranih poslova Roberta Shumana o potrebi čvršće saradnje među državama zapadne Evrope formalizovana je 1951. godine kroz Evropsku zajednicu za ugljen i čelik. Već 1957. godine osniva se Evropska ekonomska zajednica, a u godinama i decenijama nakon toga, ideja o „velikoj evropskoj porodici država“ je evoluirala kroz više paralelnih procesa, koji su posebnu dinamiku dobili kroz procese proširivanja.

Od prvobitnih šest članica: Njemačka, Francuska, Italija, Nizozemska, Belgija, Luksemburg, 1973. godine došlo je do prvog proširivanja, kada su se ovoj organizaciji pridružile još tri države.

U narednih četiri decenije (do 2013. godine) EU je imala više talasa proširivanja, sa maksimalno 28 članica, prije nego što je Ujedinjeno kraljevstvo nakon referenduma zvanično 2020. godine istupilo iz ovog saveza država.

Iako je od posljednjeg proširenja prošlo tačno deset godina, države iz regiona zapadnog Balkana, kojem pripada i Bosna i Hercegovina i dalje kao jedan od osnovnih prioriteta vanjske politike navode pristupanje Evropskoj uniji. Međutim, kompletan proces je poprilično usporen zbog neispunjavanja uslova koji su stavljani pred te države.

Kada je riječ o Bosni i Hercegovini, kroz formalizovanje Opštih pravaca i prioriteta za provođenje vanjske politike, navodi se da je jedan od njih i pristupanje euroatlantskim integracijama.

„Dalje približavanje i institucionalizacija odnosa sa Evropskom unijom u skladu sa Procesom za stabilizaciju i pridruživanje od bitnog su značaja za Bosnu i Hercegovinu. Postizanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU, a potom i njegova

potpuna primjena, treba da značajno doprinesu uključivanju BiH u evropske integracione tokove“, navodi se u dokumentu koji je 26. marta 2023. godine potpisao Borislav Paravac, tadašnji predsjedavajući Predsjedništva BiH (institucije koja je Ustavom BiH nadležna za vođenje vanjske politike).

Ipak, od tada pa do danas veoma je malo urađeno na integraciji BiH u EU.

I

EVROPSKI PUT BIH

Prvi zvanični korak napravljen je još u junu 1998. godine, uspostavljanjem EU/BiH Savjetodavne radne grupe (CTF), koja obezbjeđuje tehničku i stručnu pomoć u području uprave, regulatornog okvira i politike.

Do 2003. godine, tijela Evropske unije u više navrata pružaju podršku BiH, kada je riječ o procesu stabilizacije i pridruživanja (PSP).

Europska komisija izrađuje Studiju izvodljivosti kojom procjenjuje kapacitet BiH da sprovede eventualni budući Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). U studiji je zaključeno da pregovore treba otpočeti kada BiH ostvari napredak po pitanju šesnaest ključnih prioriteta, a službeni pregovori o SSP započinju 2005. godine i traju do kraja 2007. godine kada je parafiran Sporazum. Sporazum je formalno potpisan 16. jula 2008. godine, ali je stupio na snagu tek u junu 2015. godine.

BiH je formalno predala zahtjev za članstvo 16. februara 2016. godine, a tek 15. novembra 2022. godine odlukom Evropskog vijeća na samitu u Briselu, zvanično joj je dodijeljen kandidatski status za članstvo u Evropskoj uniji, međutim, pristupni pregovori i dalje nisu počeli zbog činjenice da BiH nije napredovala u ključnim reformskim procesima, te nije ispunila zahtjeve i preporuke EU. Ti prioriteti su grupisani u četiri ključne oblasti:

- Demokratija i funkcionisanje institucija
- Osnovna prava
- Vladavina prava
- Reforma javne uprave

EUROSKEPTICIZAM UNUTAR EU I BIH

S obzirom da je riječ o procesu koji traje već predugo, a u kojem nema vidljivih pomaka, došlo je do sumnje, odnosno skepse među građanima BiH.

Euroskepticizam nije odlika samo građana u BiH ili ostalim zemljama zapadnog Balkana gdje već predugo traju pregovori ili se čeka kandidatski status. Euroskepticizam je prisutan i u Turskoj, državi koja je

1987. godine podnijela zahtjev za pridruživanje, a dobila status kandidatkinje za članstvo u Evropskoj uniji u decembru 1999. godine.

EU i Turska započeli su pristupne pregovore u listopadu 2005. godine, ali nakon kontinuiranog nazadovanja Turske u pogledu demokratije, vladavine prava i temeljnih prava, ti su pregovori zaustavljeni od juna 2018. godine.

Rastući skepticizam kada je riječ o Evropskoj uniji je prisutan i u drugim državama i on je proizvod mnogih stranih i unutrašnjih uticaja, od tromosti administrativnog aparata u evropskim institucijama, do odnosa prema ključnim izazovima koji su se pojavljivali u posljednjih nekoliko godina, a gdje su najdominantniji migrantska kriza, Brexit, mjere tokom trajanja korona virusa, kao i rat u Ukrajini.

Takođe, jedan od izazova u pojmu euroskepticizma je pitanje daljeg proširenja, odnosno tvrdi stavovi protivnika proširenja Evropske unije na ostale države, posebno na države zapadnog Balkana.

Riječ je o fenomenu koji je dugo marginalizovan, te je smatran prolaznim. Međutim, u godinama nakon prvih kritičkih promišljanja o prirodi Evropske unije, ulazak ovog pojma u mainstream kroz medije, te zauzimanje čvrstih politika kada je riječ o određenim temama doveo je do toga da je euroskepticizam postao mnogo dominantniji.

Krizne situacije, dovele su u mnogim evropskim zemljama i do uspona desnice, koja je nadnacionalnu prirodu Evropske unije predstavila kao opasnost za suverenitet samih država.

Skoro apsurdno zvuči da i u evropskim institucijama (Evropski parlament) sve veći broj mandata osvajaju stranke koje osporavaju politički projekat i način rada Evropske unije.

Riječ je o politikama koje osporavaju veliki dio demokratskih vrijednosti koje gaji Evropska unija, traže drugačiji pristup migrantskoj krizi (protjerivanje većeg broja migranata), čvršće granice, vraćanje nacionalnih valuta..

U tom kontekstu najčešće se postavlja pitanje odnosa između dominantnih političkih narativa koji se plasiraju kroz medije, odnosno načina na koji se građani o pojedinim temama informišu.

Na evroskepticizam uopšte, ali i sa posebnim osvrtom na zemlje zapadnog Balkana, veliki uticaj ima i rat u Ukrajini. Rusija zbog svoje geostrateške moći, istorije, kulturnih i ostalih veza, ima simpatije velikog dijela stanovništva posebno u Srbiji, jednom dijelu BiH, Crnoj Gori, dijelu Republike Sjeverne Makedonije, što dodatno potkopava stremjenja ka euroatlanskim integracijama.

Takođe, pojava novog bloka država BRICS, a koji nije vezan za određenu regiju ili kontinent, dao je priliku određenom broju država mogućnost mnogo lakšeg prijema u članstvo, to jeste bez većih uslovljavanja, što pojedini političari iz država zapadnog Balkana (u BiH, predsjednik RS Milorad Dodik) koriste kao novo političko oruđe u pregovorima sa EU.

ISTRAŽIVANJA JAVNOG MNJENJA U BIH

Direkcija za evropske integracije BiH u kontinuitetu radi istraživanja stavova građana o članstvu u EU.

Ono što je jako zanimljivo, bez obzira na izrazito sporo kretanje BiH, podrška ka EU je i dalje dosta visoka.

U posljednjem izvještaju navodi se da bi tri četvrtine građana glasalo za ulazak Bosne i Hercegovine u EU ako bi se održao referendum za članstvo u EU.

Podrška je značajno veća u Federaciji BiH i Distriktu Brčko nego u Republici Srpskoj, što prati matricu pojačanog euroskepticizma, te narativ o potrebama razmišljanja o ulasku u blok država BRICS.

U odnosu na istraživanja iz 2021. i 2022. godine, podrška za ulazak BiH u EU u 2023. godini je u padu (-7,2% u odnosu na u odnosu na 2021; -4% u odnosu na 2022.) a u porastu je procenat građana koji ne bi glasali na referendumu (+4,3% u odnosu na 2022. godinu).

Građani navode da je najčešći razlog zbog kojeg ne podržavaju ulazak BiH u EU su veći troškovi života i poreza. Razlozi koji se pored ovog izdvajaju su gubitak raznolikosti kultura (posebno za građane RS 20,7% vs 7,8% u Federaciji BiH) i prevelika centralizacija.

Veoma je zanimljiv odnos prema pitanju budućnosti EU, pa tako građani Federacije BiH sa 63,9% smatra da će u budućnosti EU učvrstiti unutrašnje odnose i nastaviti sa proširenjem, dok to misli samo 29,2% građana Republike Srpske.

„Za razliku od građana u Federaciji BiH, građani u Republici Srpske su mišljenja da EU neće opstati i da će

doživjeti svojevrsnu blokovsku podjelu (49,1% vs 19,6%)“, navodi se u istraživanju što sugerise da su unutar BiH, građani srpske nacionalnosti izraziti euroskeptici.

Direkcija dalje navodi jednu ključnu stvar, a koja bi mogla da bude dobar pokazatelj za naredni period, te da pozitivni podsticaji daju određene rezultate, a to je da je kandidatski status Bosne i Hercegovine za punopravno članstvo u EU povećao optimizam među građanima BiH u odnosu na 2022. godinu, pa tako 40,3% građana misli da će BiH ući u EU za najviše 10 godina. Po entitetima, takvog mišljenja je 48,7% građana u Federaciji BiH i mnogo manje u Republici Srpskoj (25,7%).

Generalno, pesimizam je najniži u odnosu na ranije godine (40,4% vs 49,9% vs 43,0%), ali je dominantan u Republici Srpskoj (56,0%) u odnosu na Federaciju BiH (31,4%).

S druge strane, u prilog tezama o takozvanom multipolarnom svijetu, mnogo snažniji ruski i kineski uticaj na političke i ekonomske prilike u BiH, doveo je do toga da građani sve više napuštaju ideju da „evropski put nema alternativu“.

U odnosu na 2021. i 2022. godinu, bilježi se pad u mišljenju da evropski put BiH nema alternativu (49,2% vs 48,0% vs 45,4%), počinje blagi rast u mišljenju da ima alternativa evropskom putu BiH kao i da građani odbijaju da odgovore na ovo pitanje.

IZVJEŠTAVANJE MEDIJA O EVROPSKIM INTEGRACIJAMA

Mediji imaju veoma značanu ulogu kada je riječ o informisanju javnosti spram određenih tema, kao i oblikovanja svijesti, to jeste razvoja vrijednosnog suda.

I sami građani ukazuju na veliku potrebu u informisanju kada je riječ o procesu evropskih integracija. Tako je, na primjer, u istraživanju koje je rađeno prije 15 godina (2008. godine), informisanje građana jedno od ključnih segmenata sa mnogo širim dijapazonom pitanja.

Građani su definisali u velikom procentu (od 76,5-82,2) da je potrebno obezbijediti više informacija o radu evropskih institucija, o procesu stabilizacije i pridruživanju, ekonomskim i političkim posljedicama mogućeg pridruživanja, te kako će to uticati na svakodnevni život.

Ono što je zanimljivo, skoro 70 posto osoba je smatralo da je dovoljno dobro informisan o procesu evropskih integracija.

Po tom nalazu, kada su u pitanju izvori informacija o Evropskoj uniji, građani su se najviše informisali putem televizije (37,9%) a potom slijede dnevne novine (20,8%) i radio (14,1%).

Ipak, danas je situacija bitno drugačija. Najveći broj građana o evropskim integracijama se informiše preko interneta (50,7%), te putem TV-a (40,5 %).

Kada je riječ o pomenutoj temi, štampani mediji su marginalizovani sa 2,2 %.

Ipak, informisanje o EU je sporadično, odnosno ne postoji informisanje u kontinuitetu. Naravno, najveći broj sadržaja, a koji se tiču te teme, objavljuje se prilikom dolaska u posjetu predstavnika evropskih institucija u BiH ili obrnuto, te s druge strane, kada je riječ o nekim ključnim događajima (davanje kandidatskog statusa).

Važno je napomenuti da najveći broj medija, bez obzira na njihovu masovnost nema stalne rubrike, tekstove ili program koji se u kontinuitetu bavi pitanjem evropskog puta BiH.

Samo javni RTV servisi (RTRS, RTV FBiH i BHRT) imaju posebne emisije specijalizovane za tu temu, te dodatke / rubrike i na internet stranicama.

Iako je riječ o temama koje imaju veliki potencijal i potrebu građana, sadržaji koji se bave pitanjem ovih tema nemaju kontinuitet kada je riječ o redovnom emitovanju.

II

ANALIZA MONITORINGA MEDIJA

U periodu od 15. decembra prošle godine, kada je Savjet opštih poslova Evropske unije odobrio kandidatski status za Bosnu i Hercegovinu, pa do kraja februara ove godine, analiziran je sadržaj na internet stranicama sledećih medija: RTRS i FTV (po jedan javni servis iz oba entiteta) i Glas Srpske i Dnevni avaz (po jedan štampani medij iz oba entiteta).

U analizu su uvršteni tekstovi koji su se odnosili na proces pridruživanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji, a koji su sadržavali neku od ključnih riječi: kandidatski status, eurointegracije, evropski put, proces pridruživanja, 14 ključnih prioriteta i slični termini koji su upućivali na proces pridruživanja EU.

Sadržaj u tekstovima je razvrstavan po sentimentima: pozitivan, neutralan, kritički i negativan. Pozitivan sentiment se odnosio isključivo na afirmativan i optimističan pogled na proces pridruživanja, bez obzira da li je medij prenio optimističnu izjavu nekog zvaničnika, izvijestio sa događaja ili u autorskom tekstu tematizovao temu pridruživanja EU iz pozitivnog i optimističkog aspekta.

Neutralan sentiment se odnosio na neutralan stav, kada su mediji prenosili izjave ili izvještavali sa događaja. Ukoliko je medij prenio izjavu nekog zvaničnika u kojoj

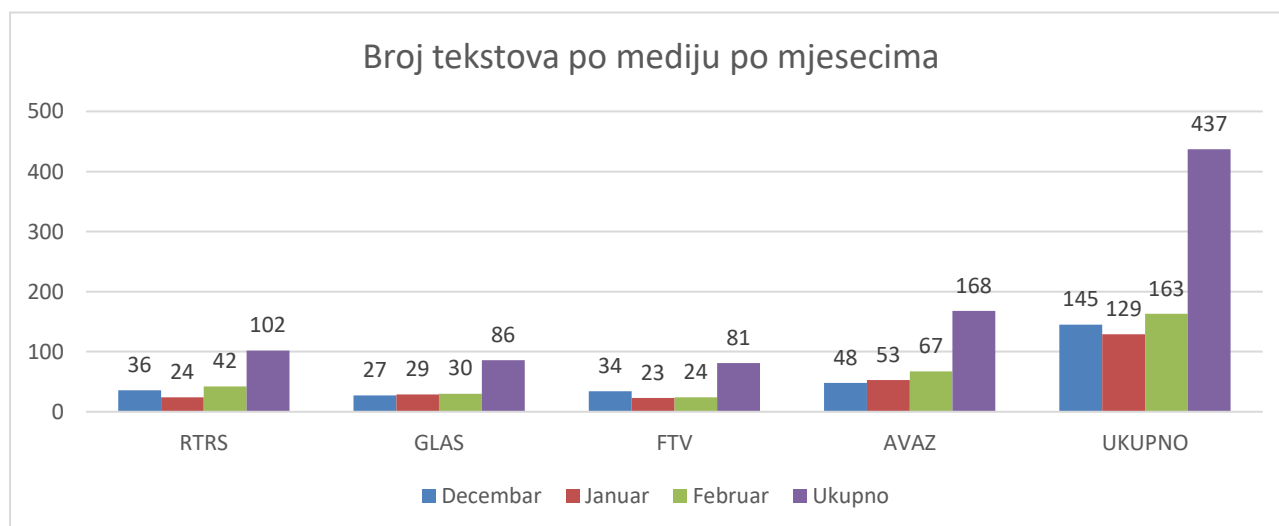
je kandidatski status dobio pozitivnu ocjenu i pohvale ali je navođeno npr. da status treba opravdati i da BiH čeka ogroman posao na ispunjavanju 14 ključnih prioriteta, taj tekst je uvršten u neutralni sentiment.

Kritički sentiment se odnosio na kritički osvrt na kandidatski status i proces pridruživanja EU, ne nužno sa negativnim stavom. Naposljetku, negativan sentiment se odnosio isključivo na negativan stav u vezi sa pridruživanjem EU.

Neophodno je napomenuti da su mediji uglavnom prenosili izjave zvaničnika i izvještavali sa određenih događaja, dok su rijetko tematizovali pitanje kandidatskog statusa i proces pridruživanja. Najveći broj tekstova su bile izjave zvaničnika.

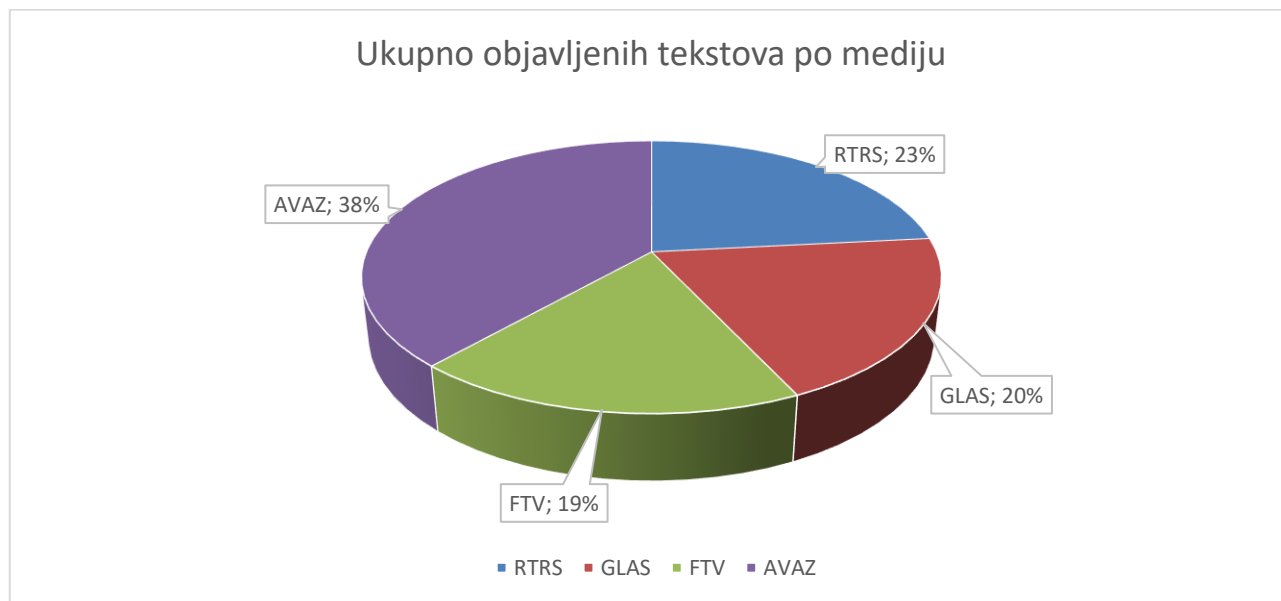
Ukupno je analizirano 437 tekstova u kojima su evidentirane ključne riječi koje su se ticale kandidatskog statusa i procesa pridruživanja EU.

	Decembar	Januar	Februar	Ukupno
RTRS	36	24	42	102
GLAS	27	29	30	86
FTV	34	23	24	81
AVAZ	48	53	67	168
UKUPNO	145	129	163	437

U periodu od dva i po mjeseca najviše tekstova u vezi sa kandidatskim statusom je objavljeno na sajtu Dnevnog avaza – 168, a najmanje na sajtu Federalne TV. Inače,

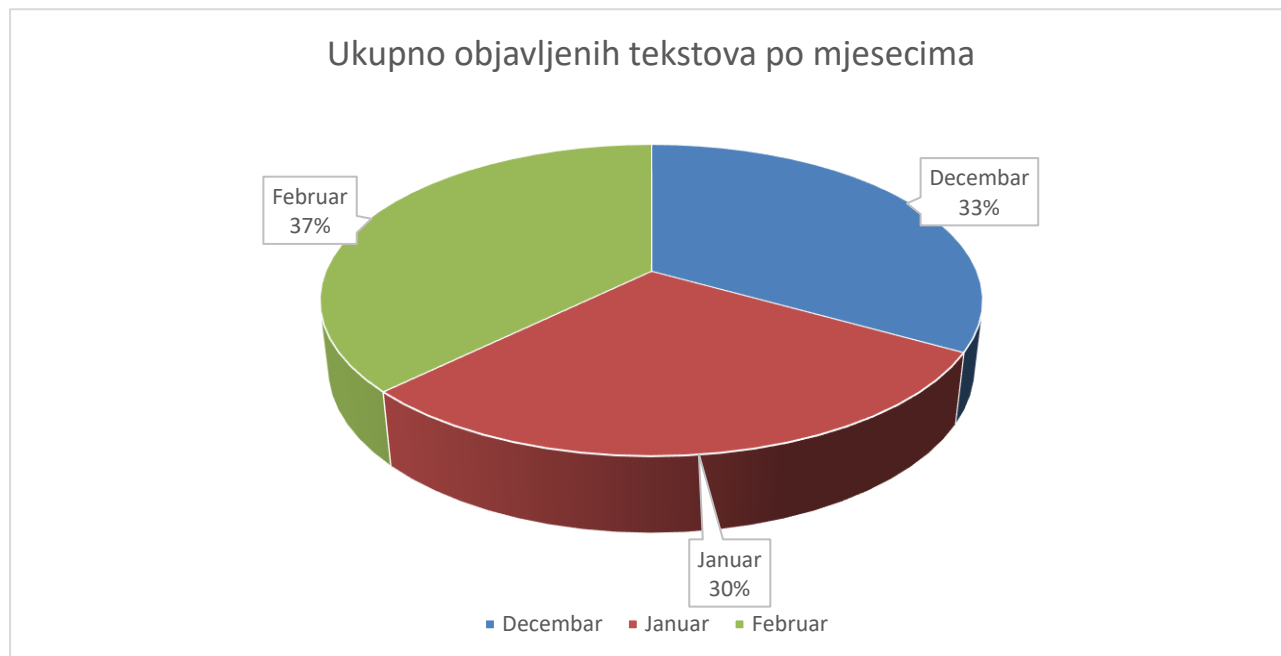
RTRS, FTV i Glas Srpske su imali približan broj objavljenih tekstova u vezi sa ovom temom: RTRS 92, Glas Srpske 86 i FTV 81 tekst.

Najviše tekstova je objavljeno u februaru - 153, a najmanje u januaru - 129.

Razlog zašto je u februaru objavljeno više tekstova leži u tome, prije svega, što je analiza u decembru počela na pola mjeseca, od trenutka odobravanja

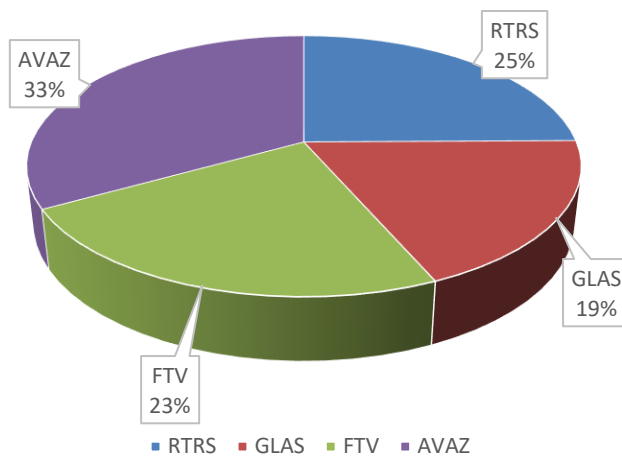
kandidatskog statusa 15. decembra, ali i zbog toga što je u februaru bilo mnogo diplomatskih događaja i posjeta diplomata koji su davali izjave o kandidatskom statusu BiH, o čemu su mediji izvještavali, posebno Dnevni avaz.

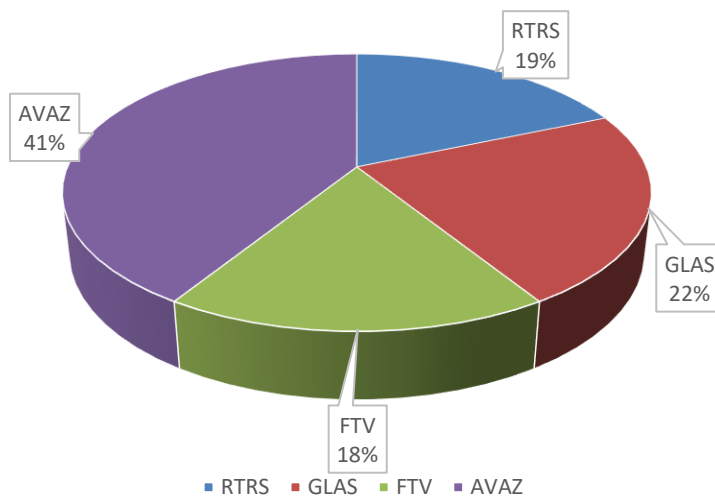
Ne može se uočiti jasna matrica objavljivanja tekstova za sve medije zajedno. Međutim, pojedinačno je primjećen trend rasta kod Dnevnog avaza, od 48 u decembru, preko 53 u januaru, do 67 u februaru.

Blagi rast je primjećen i kod Glasa Srpske: 27 u decembru, 29 u januaru i 30 u februaru. S druge strane, RTRS je najviše tekstova objavio u decembru, da bi taj broj pao u januaru i ponovo porastao u februaru, kao i u slučaju Federalne TV.

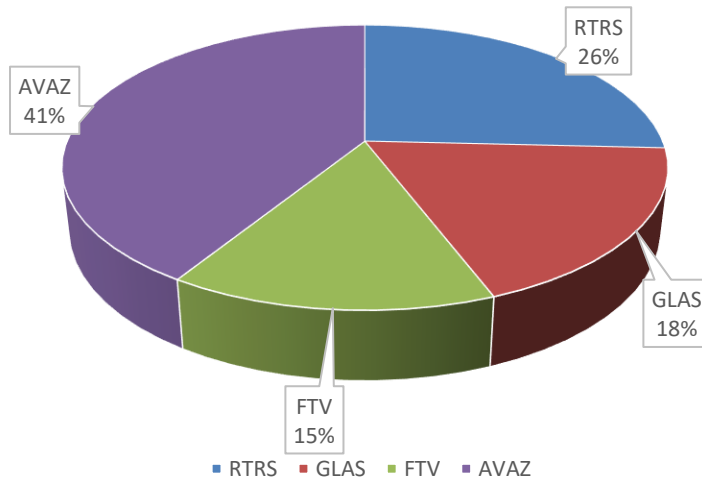
Tekstovi u decembru

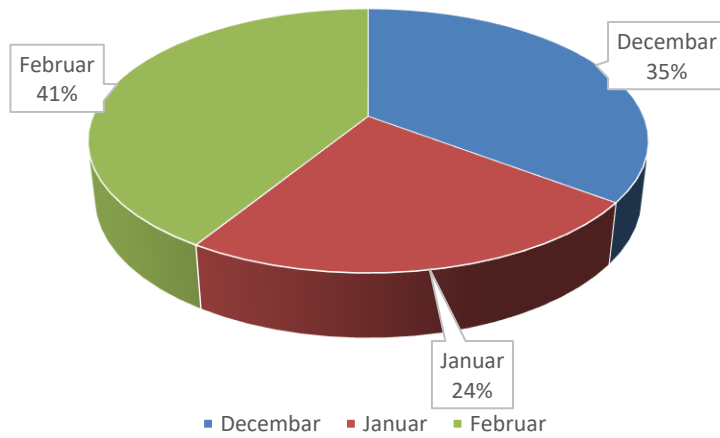
Tekstovi u januaru

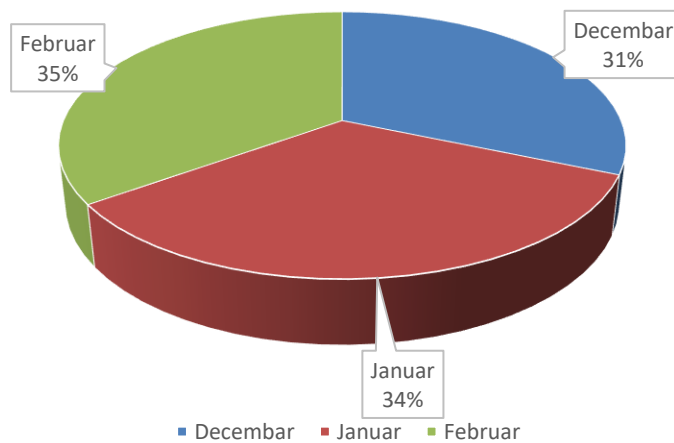
Tekstovi u februaru

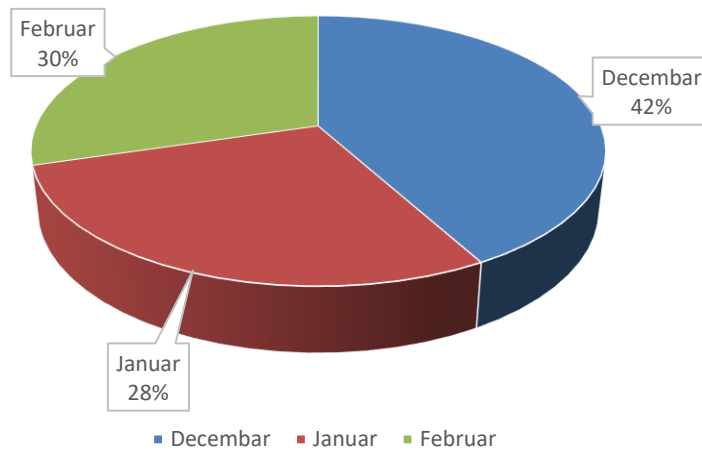
RTRS - tekstovi po mjesecima

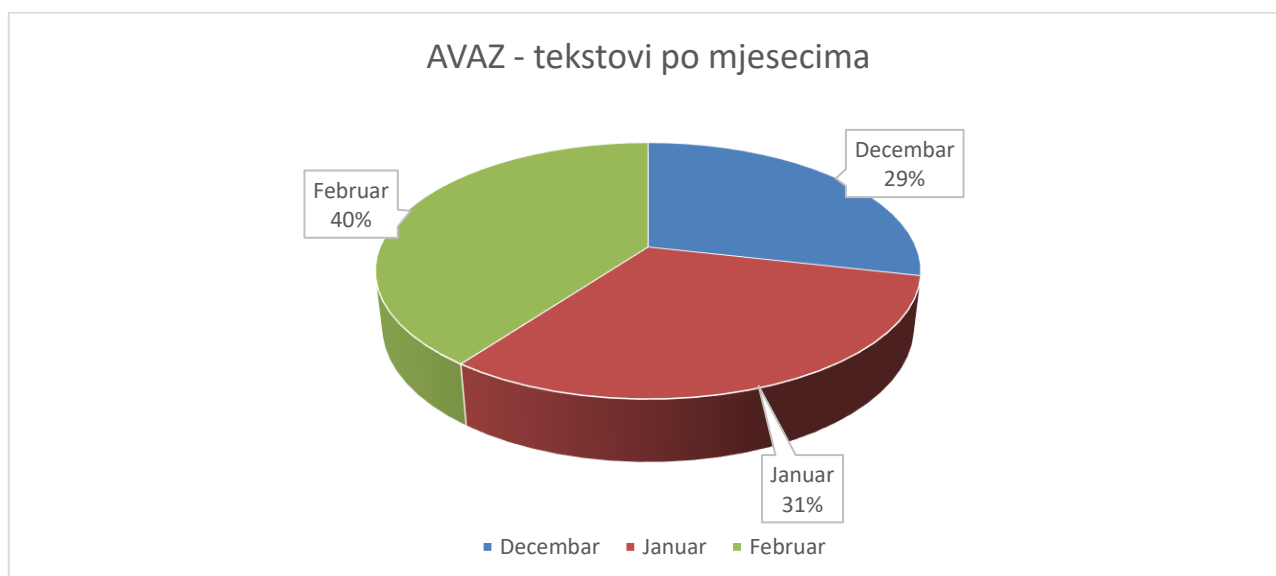

GLAS - tekstovi po mjesecima

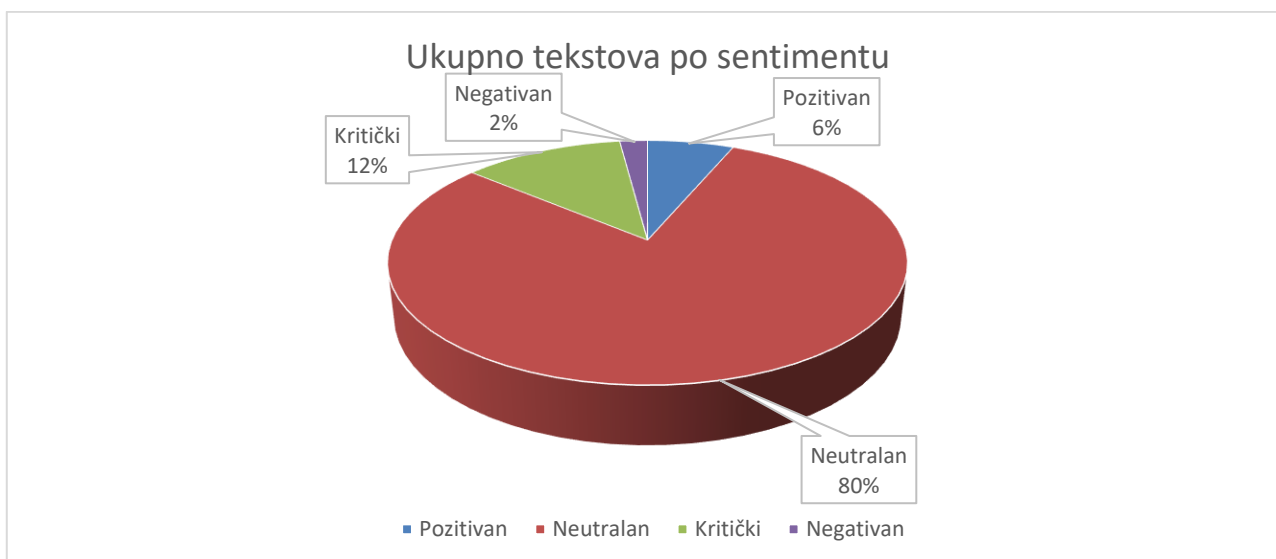
FTV - tekstovi po mjesecima

Što se sentimenta tiče, najviše je evidentirano tekstova sa neutralnim sentimentom – 348, odnosno 80%. Najmanje je bilo negativnih tekstova – 2%.

Sentiment po mjesecima	Decembar	Januar	Februar	Ukupno
Pozitivan	22	1	5	28
Neutralan	99	110	139	348
Kritički	21	15	16	52
Negativan	3	3	3	9
UKUPNO	145	129	163	437

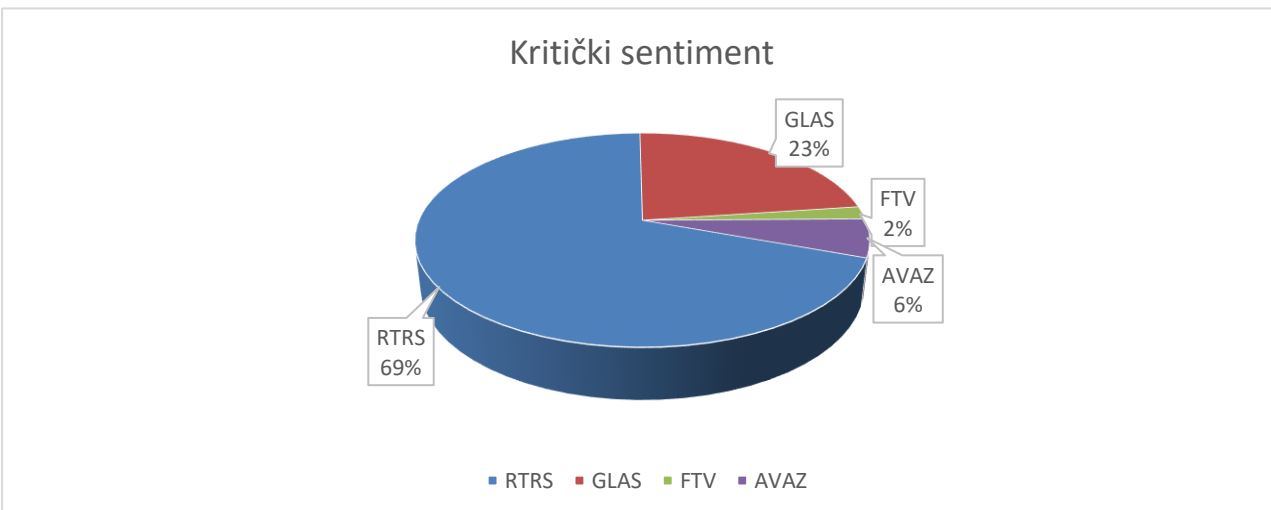
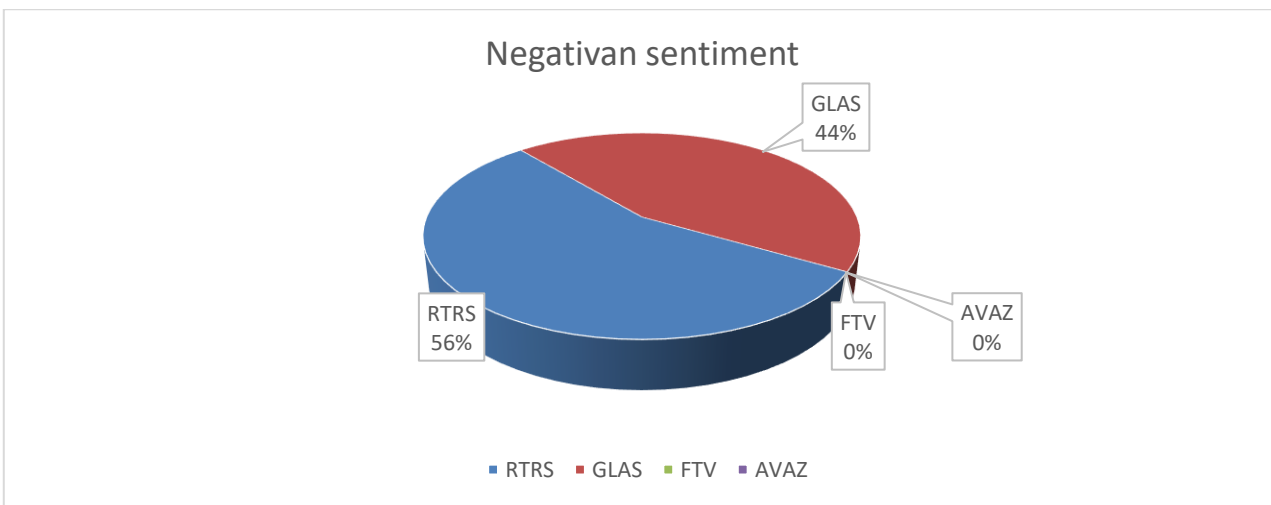
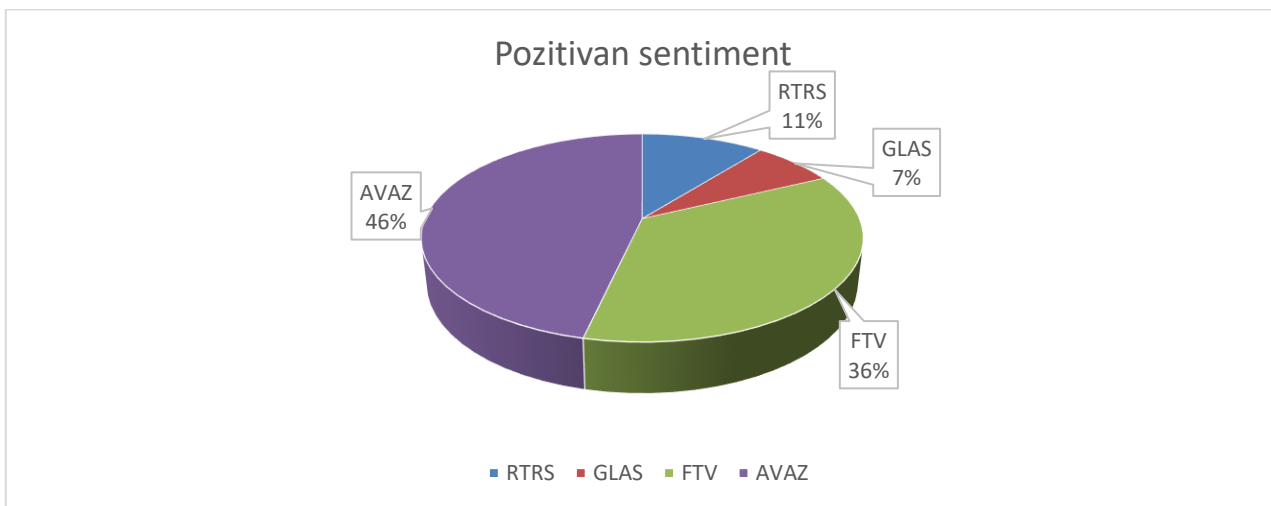

Kada je riječ o analizi sentimenta po medijima, uočeno je da je najviše pozitivnih tekstova bilo u Avazu, gotovo 50% od svih tekstova sa pozitivnim sentimentom.

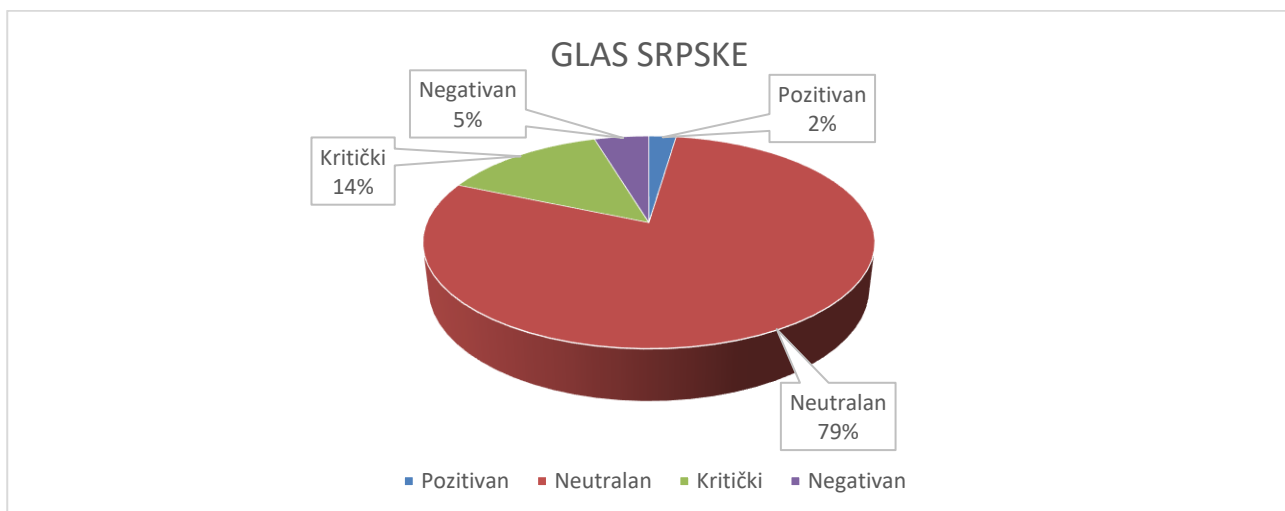
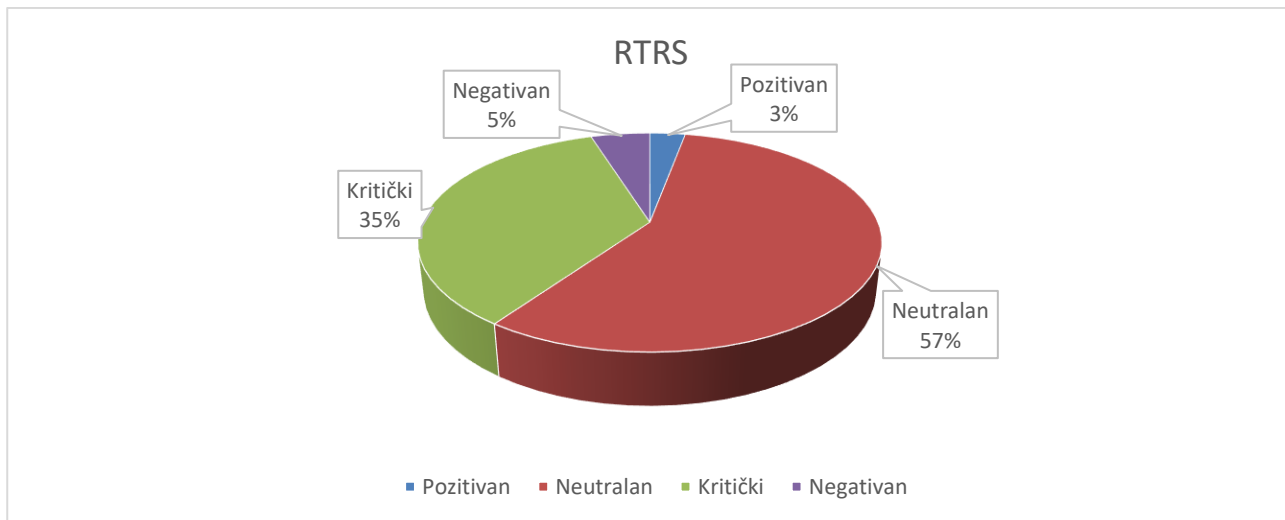
S druge strane, najviše negativnih je bilo gotovo jednako u RTRS-u i Glasu Srpske, dok u FTV-u i Avazu nisu zabilježeni tekstovi sa negativnim sentimentom.

Najviše kritičkih tekstova je zabilježeno na sajtu RTRS-a – 36, odnosno 69%, dok je najmanje bilo na sajtu FTV-a – 2%, odnosno Avaza – 6%.

Sentiment po mediju	RTRS	GLAS	FTV	AVAZ	Ukupno
Pozitivan	3	2	10	13	28
Neutralan	58	68	70	152	348
Kritički	36	12	1	3	52
Negativan	5	4	0	0	9
UKUPNO	102	86	81	168	437

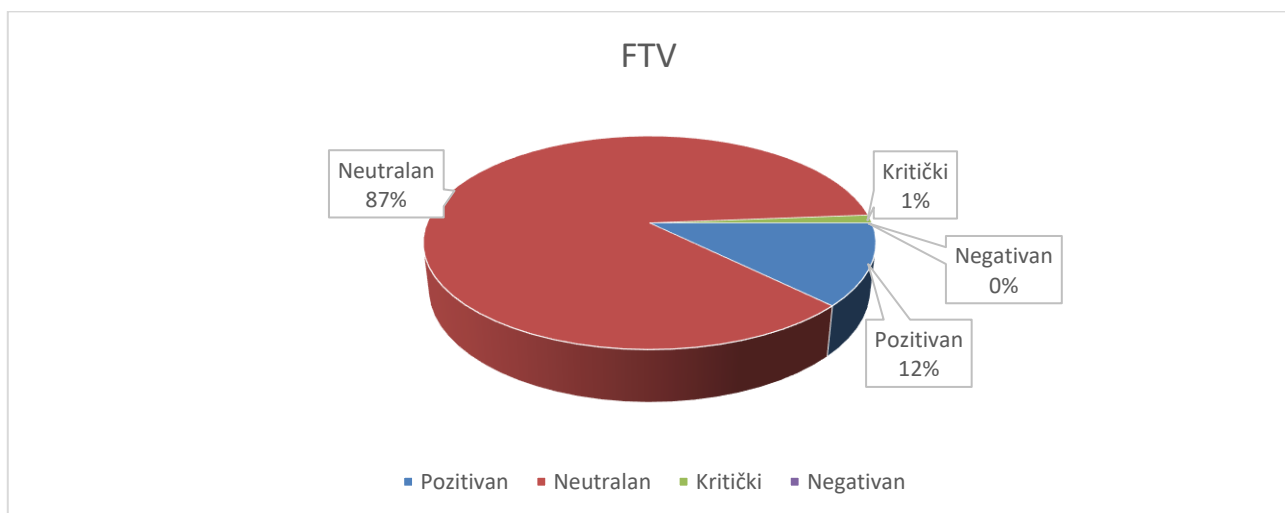

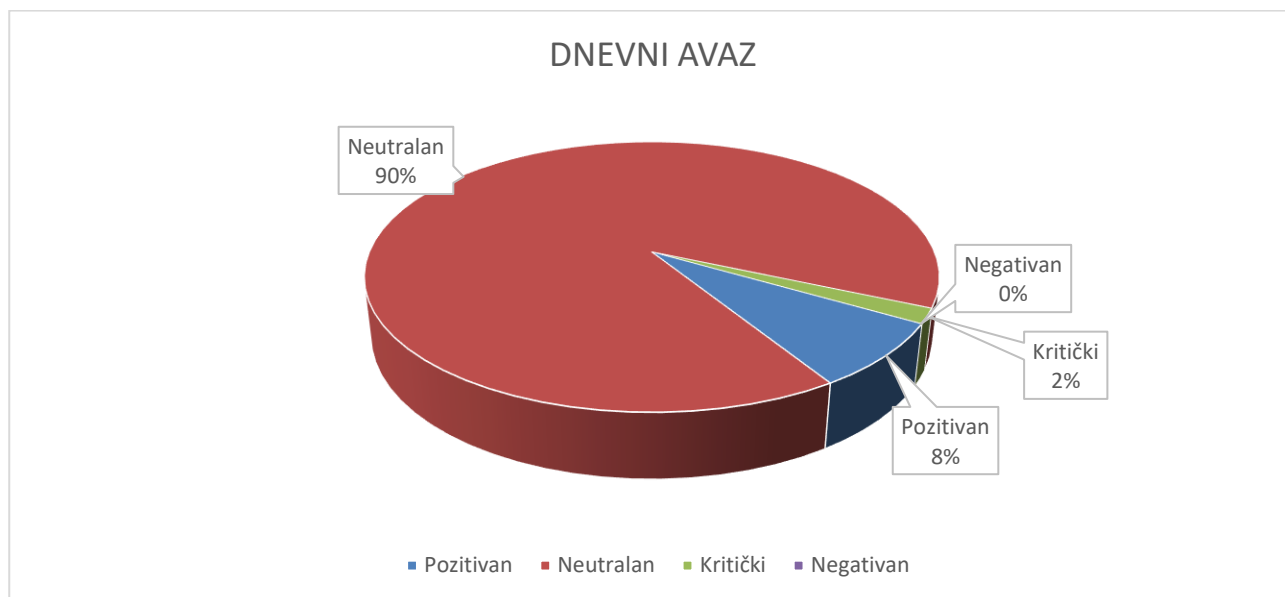
Na RTRS-u je najviše bilo neutralnih tekstova – 57%, a najmanje pozitivnih – 3%. Ista situacija je zabilježena i na sajtu Glasa Srpske.

Na sajtu FTV-a i Avaza je takođe bilo najviše neutralnih tekstova, 87%, odnosno 90%, ali nisu zabilježeni tekstovi sa negativnim sentimentom. Pozitivnih je bilo 8% na sajtu Avaza, odnosno 12% na sajtu FTV-a.

Tekstova sa kritičkim sentimentom je bilo 1% na sajtu FTV-a, odnosno 2% na sajtu Dnevnog avaza, što su zanemarljivi procenti, na nivou statističke greške.

Generalno gledano, izuzev Dnevnog avaza, nema značajnije razlike u broju objavljenih tekstova u medijima u RS i FBiH. Ipak, značajnija razlika je uočena u sentimentu u objavljenim tekstovima.

Iako u svim medijima dominira neutralan sentiment, uočena je razlika u broju tekstova sa pozitivnim, odnosno negativnim i kritičkim sentimentom.

U medijima u FBiH je objavljeno više tekstova sa pozitivnim sentimentom u odnosu na medije u RS, i obrnuto, u

medijima u RS je objavljeno više tekstova sa negativnim i kritičkim sentimentom u odnosu na medije u FBiH.

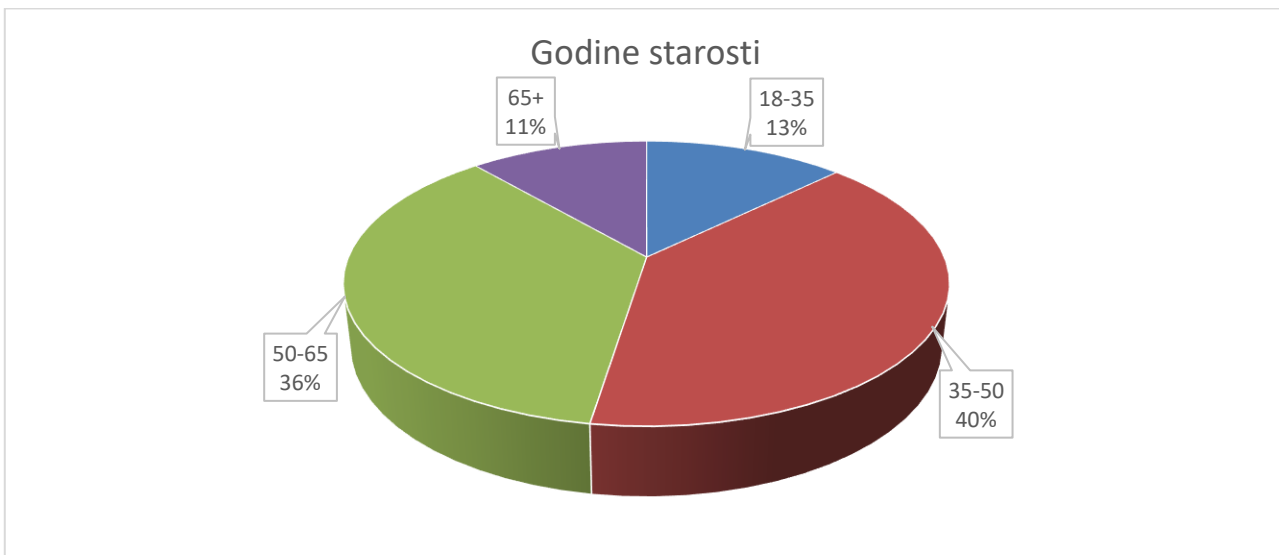
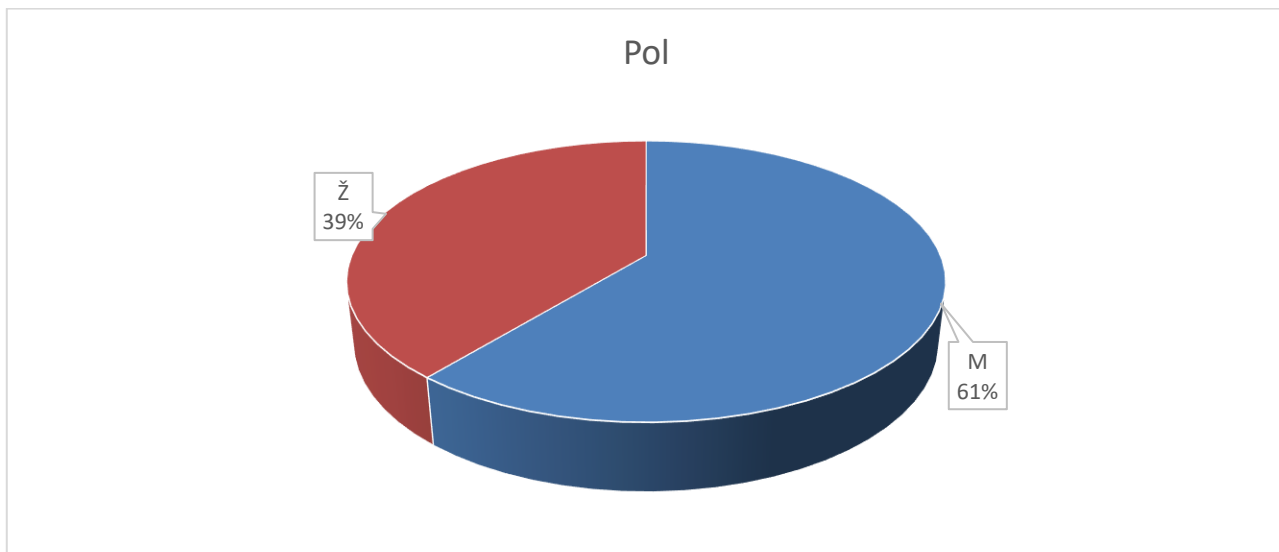
ANALIZA ANKETE

U anketi koja je bila postavljena na portalu Gerila od 20. maja do 12. juna, učestvovao je 141 ispitanik, 53% iz Federacije BiH, 44% iz Republike Srpske, 2% iz dijaspora i 1% iz Brčkog.

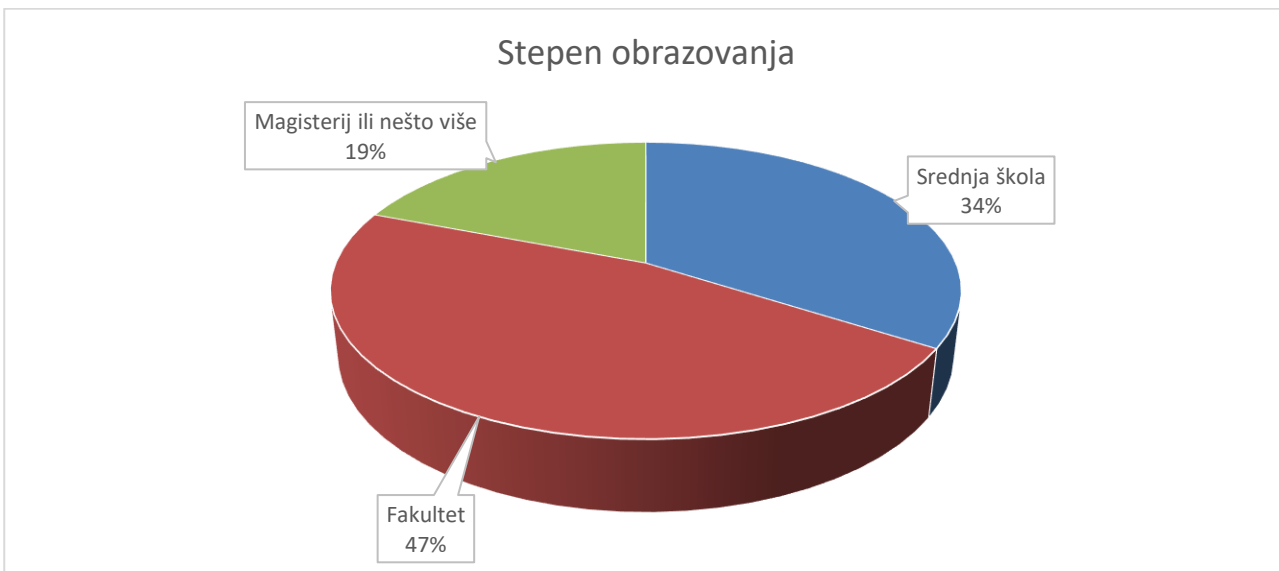
Nešto više od 60% ispitanika su bili muškarci. Što se godina starosti tiče, najviše ispitanika je bilo u grupi od 35-50 godina – 40%, od 50 do 65 godina je bilo 36%

ispitanika, dok su ispitanici od 18 do 35 godina kao i oni preko 65 godina bili gotovo ravnomjerno zastupljeni: 18-35 godina 13% i preko 65 godina 11%.

Kada je riječ o stepenu obrazovanja, najviše ispitanika je navelo da ima završen fakultet – 47%, zatim srednju

školu – 34%, dok je najmanje ispitanika bilo sa završenim magisterijem – 19%.

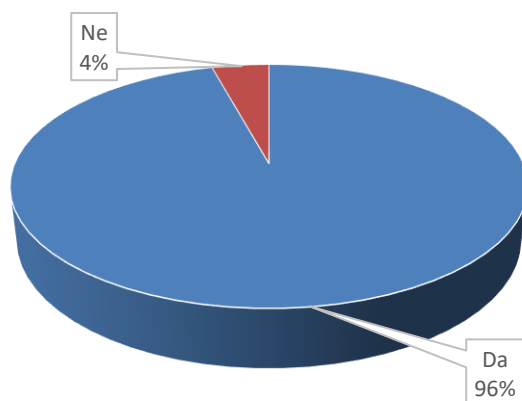

Većina ispitanika, čak 96%, navela je da su posjetili neku od zemalja Evropske unije. Polovina ispitanika je navela da više puta godišnje ide u EU, 40 % je navelo da je bilo nekoliko puta do sada, dok je samo 7% odgovorilo da su bili samo jednom.

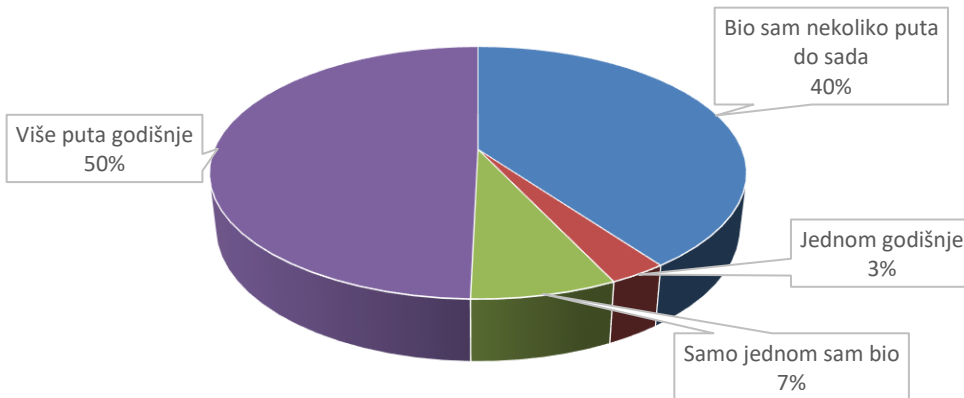
Što se razloga posjete tiče, najveći broj ispitanika, njih 44%, navelo je da u EU ide zbog turističkih razloga.

Gotovo četvrtina ispitanika je navela da u EU ide zbog privatnih razloga. Zbog poslovnih razloga, kao što su sastanci i sklapanje ugovora, u EU ide 13% ispitanika, dok zbog edukativnih razloga, kao što je školovanje, u EU ide 4%, odnosno zbog posla 3% ispitanika.

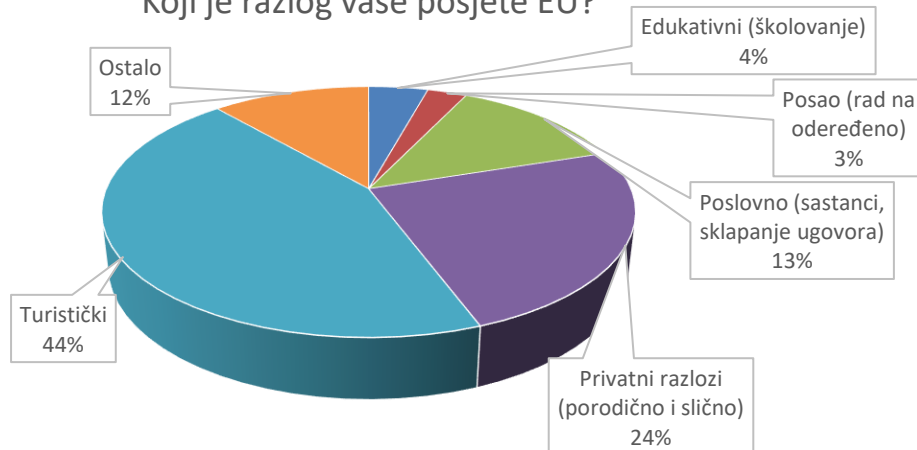
Da li ste ikada posjetili neku od država u EU?

Koliko često idete u zemlje EU?

Koji je razlog vaše posjete EU?

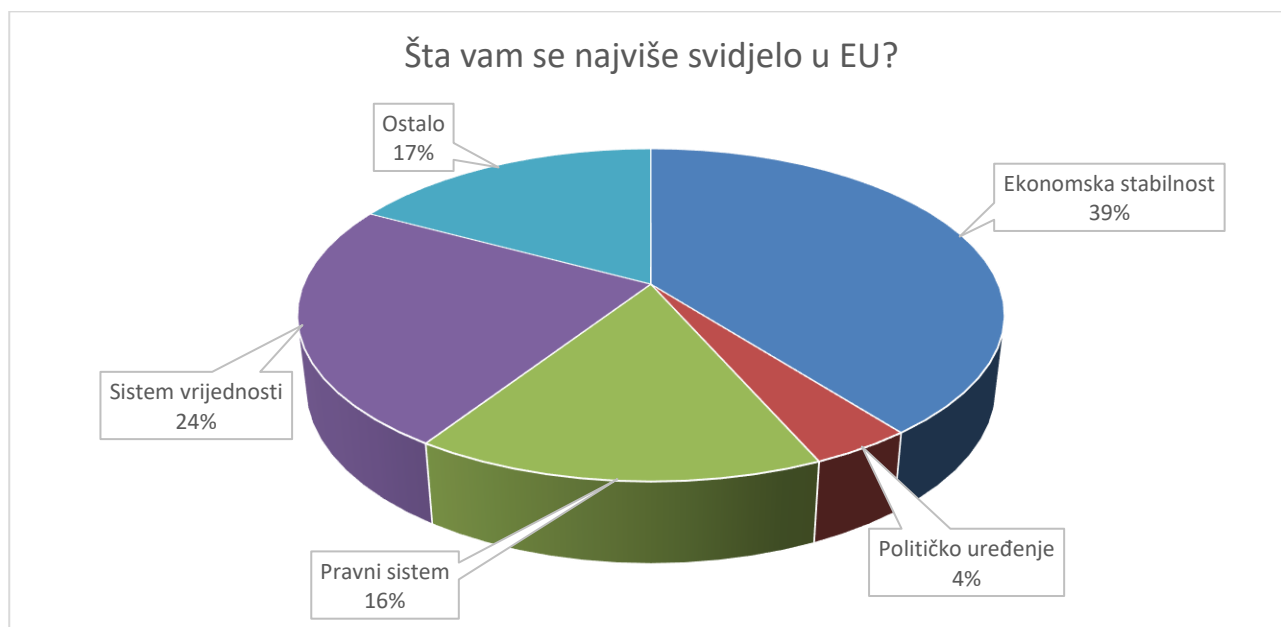
Kada je riječ o iskustvima tokom posjete Evropskoj uniji, 56 % ispitanika je navelo da ima pozitivna

iskustva, 9 % negativna, dok je 35 % navelo da su ravnodušni prema EU.

Na pitanje šta im se najviše sviđelo u EU, 39 % ispitanika je navelo ekonomsku stabilnost, 24 % je navelo da im se

najviše sviđio sistem vrijednosti, dok je 16 % ispitanika navelo da im se najviše sviđio pravni sistem.

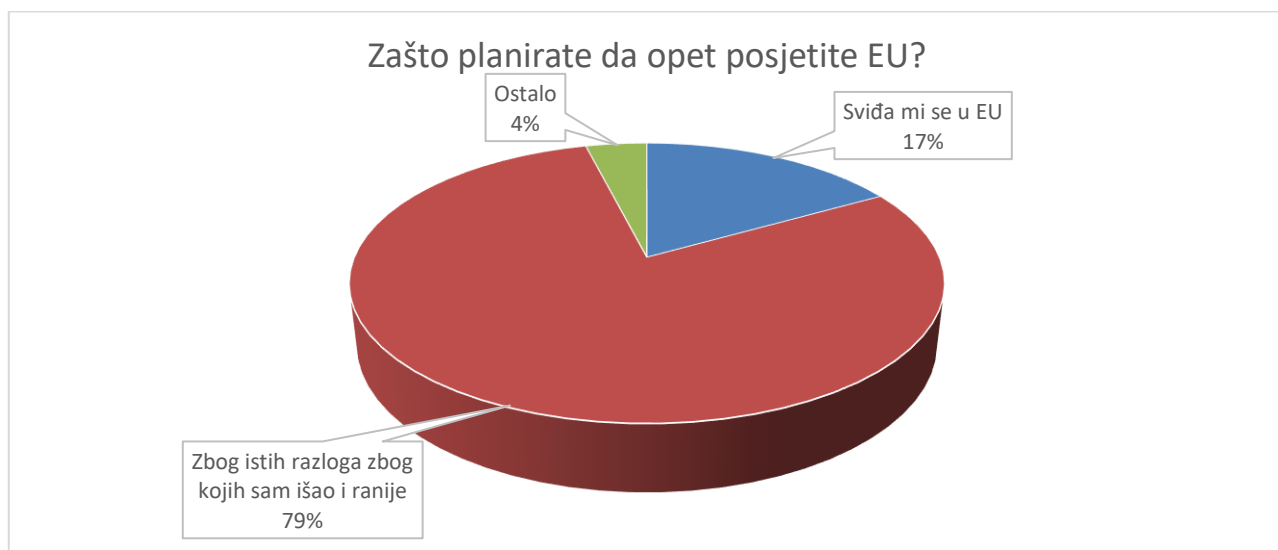
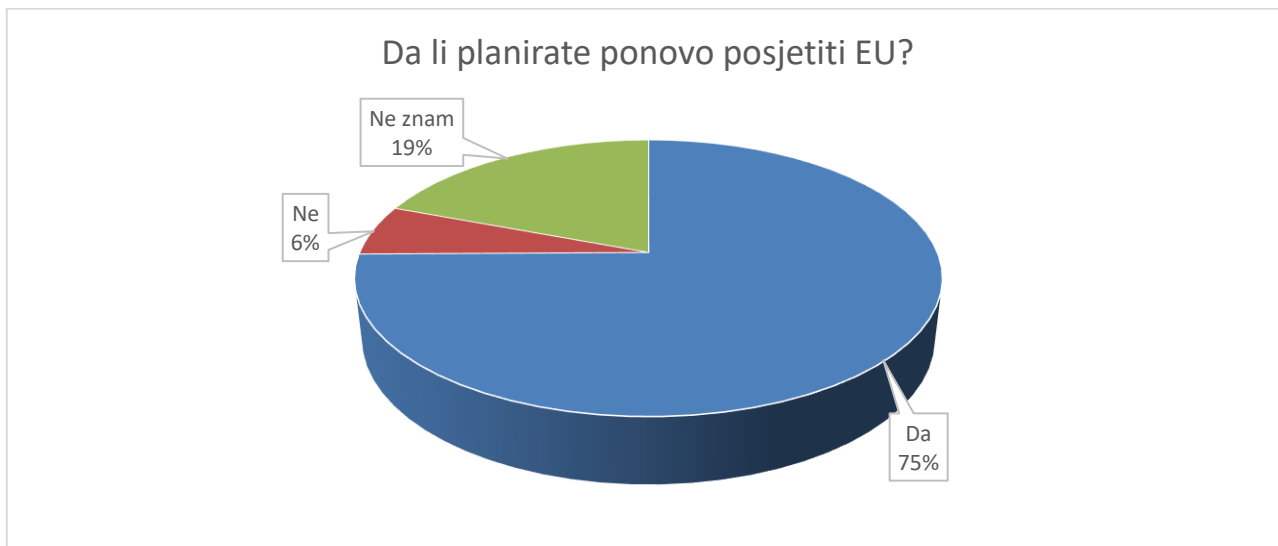

Od ispitanika koji su naveli da su imali neprijatna iskustva u EU, najviše njih (41 %) navelo je da im se ne sviđa beskrupulozni kapitalizam i trka za novcem, kao i otuđenost ljudi (25 %).

Što se razloga ponovne posjete EU tiče, gotovo 80 % ispitanika je navelo da će EU posjetiti zbog istih razloga zbog kojih su je posjetili i ranije. Da im se sviđa u EU je navelo 17 % ispitanika.

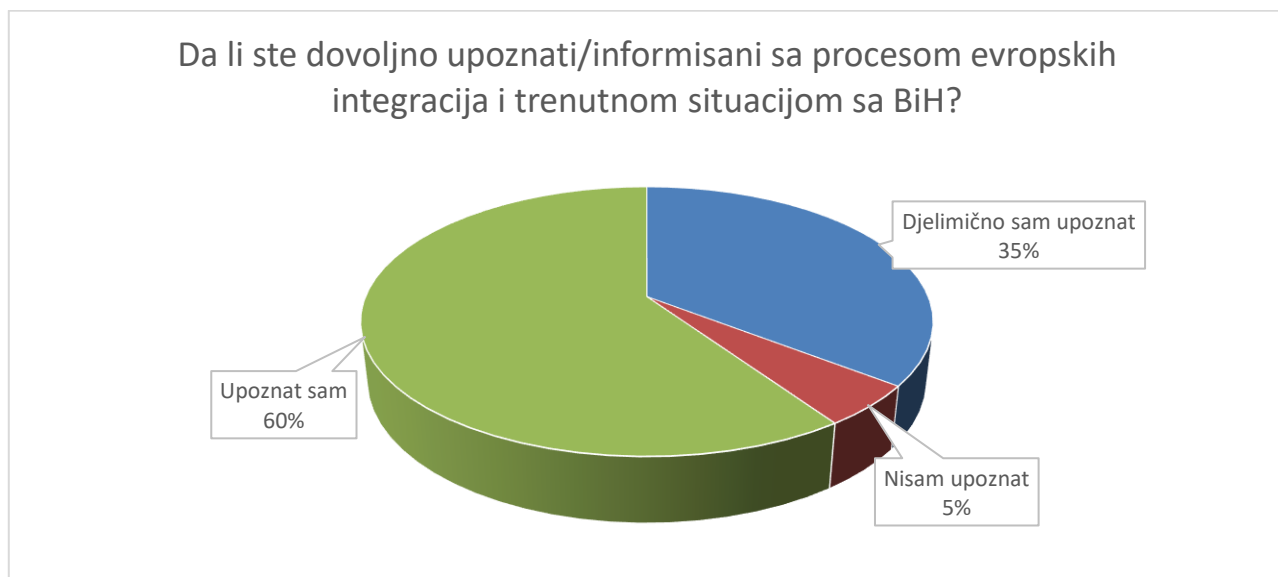
Na pitanje da li planiraju ponovo da posjete EU, ¾ ispitanika je odgovorilo pozitivno, samo 6 % je navelo da ne planira ponovo u EU, dok 19 % ispitanika nije bilo sigurno da li će ponovo ići u EU.

Od ispitanika koji su naveli da ne žele opet da idu u EU, najviše (62 %) navelo je da im se ne sviđa u EU, dok je četvrtina navela da nema više potrebu da ide u EU.

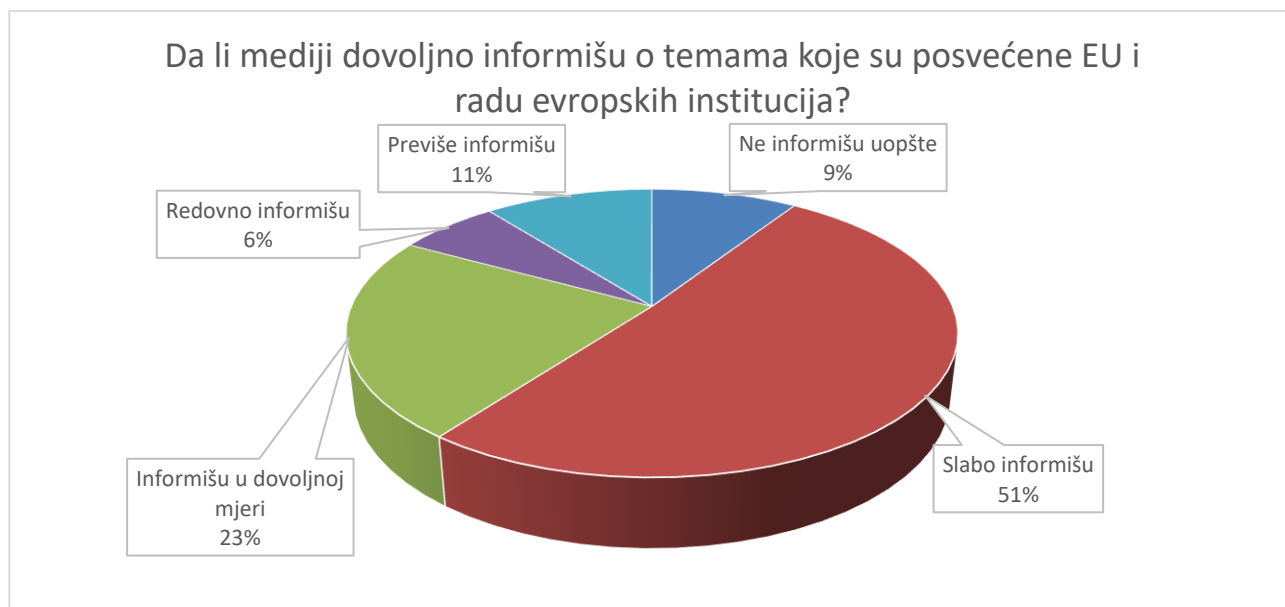
Kada je u pitanju informisanost u vezi sa procesom evropskih integracija i trenutnom situacijom sa BiH, 60 %

ispitanika je navelo da su upoznati, 35 % da su djelimično upoznati, a 5 % da nisu upoznati.

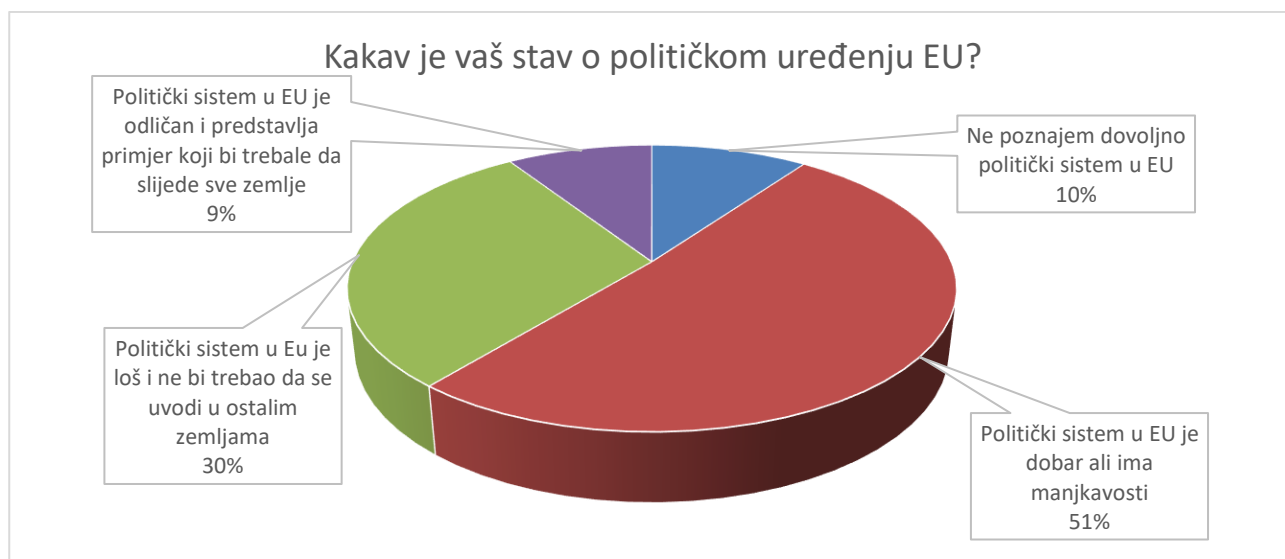
Na pitanje da li mediji dovoljno informišu o temama koje su posvećene EU i radu evropskih institucija, najviše ispitanika (51 %) odgovorilo je da slabo informišu. Nešto

manje od četvrtine ispitanika je navelo da mediji informišu u dovoljnoj mjeri, a 11 % da informišu previše.

Što se stavova o političkom uređenju, ekonomskoj situaciji i evropskim vrijednostima tiče, najviše ispitanika (51 %) je odgovorilo da je politički sistem u EU dobar ali i da ima manjkavosti, takođe da je u EU bolji standard ali

ne za sve podjednako (54 %), kao i da evropske vrijednosti štete našoj tradiciji i nacionalnom identitetu i ne bi trebalo da se uvode kod nas (38 %).

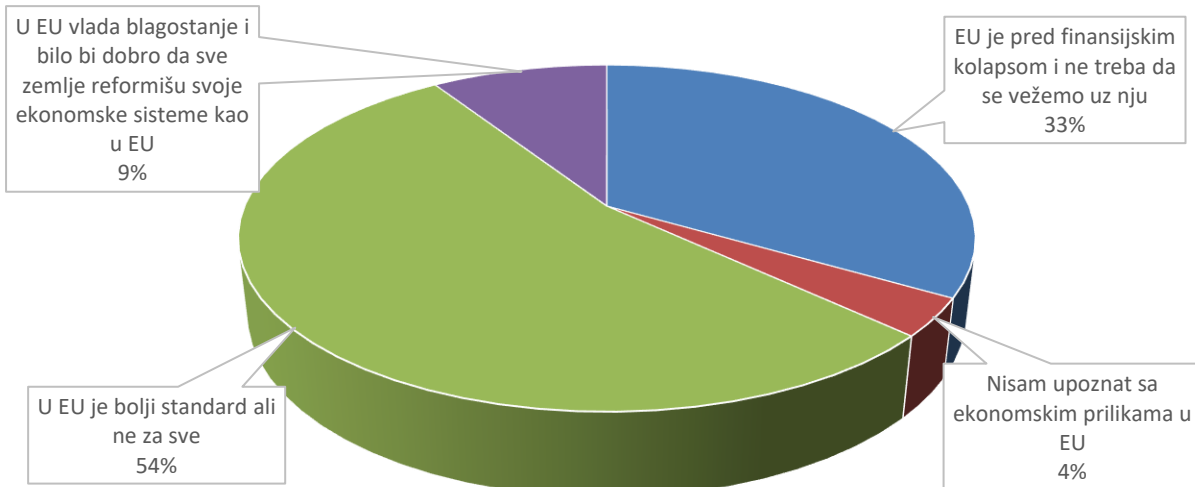

Od ostalih odgovora na pitanje o političkom uređenju, 30 % ispitanika smatra da je politički sistem u EU loš i ne bi trebao da se uvodi u ostalim zemljama, dok je 10 % ispitanika navelo da ne poznaje dovoljno politički sistem u EU.

finansijskim kolapsom i ne treba da se vežemo uz nju (33%), dok je manje od 10 % ispitanika odgovorilo da u EU vlada blagostanje i da bi bilo dobro da sve zemlje reformišu svoje ekonomske sisteme kao u EU.

Što se pitanja o ekonomskom sistemu tiče, među ostalim odgovorima izdvaja se stav da je EU pred

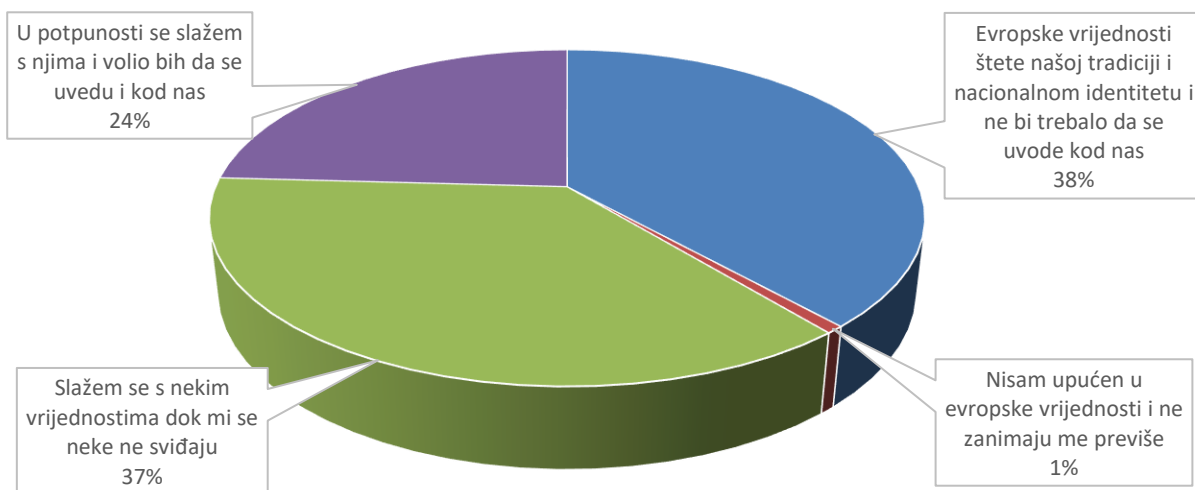
Kakav je vaš stav o ekonomskoj situaciji u EU?

Što se pitanja o evropskim vrijednostima tiče, pored odgovora da evropske vrijednosti štete našoj tradiciji, ispitanici su naveli da se slažu s nekim vrijednostima dok

im se neke ne sviđaju (37 %). Četvrtina ispitanika je odgovorila da se u potpunosti slažu s evropskim vrijednostima i da bi voljeli da se uvedu i kod nas.

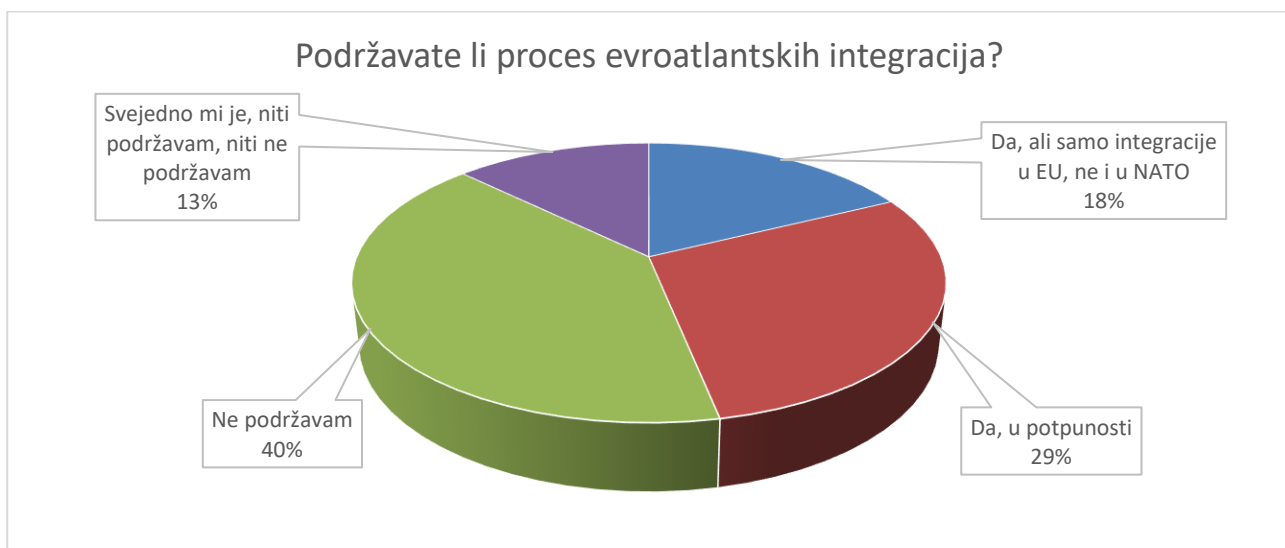
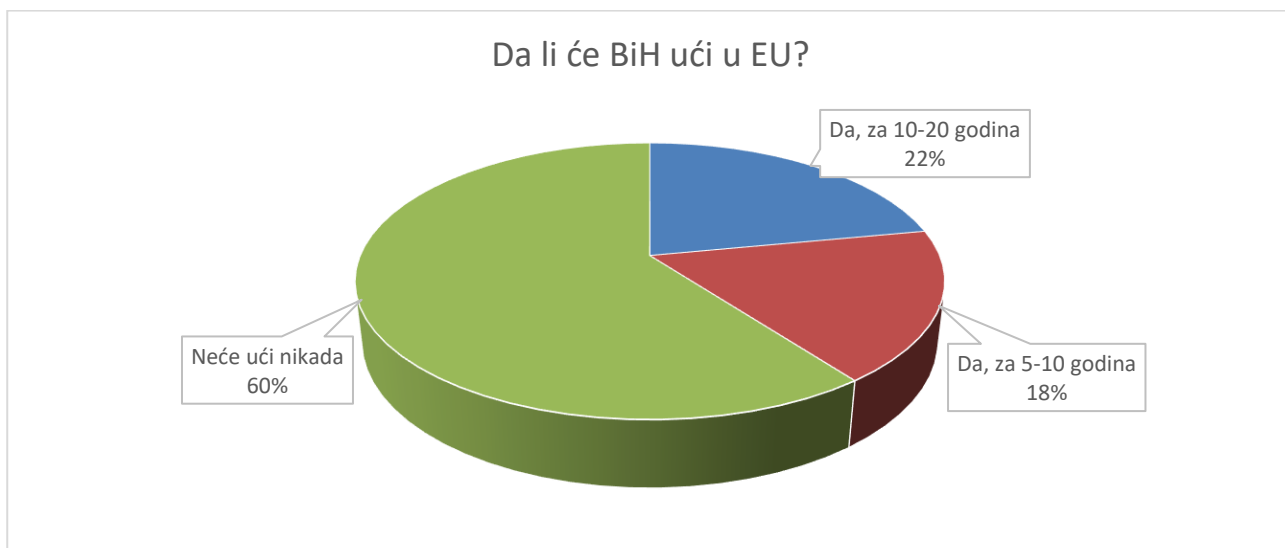
Kakav je vaš stav o evropskim vrijednostima (građansko društvo, vladavina prava, sloboda izražavanja, jednakost...)?

Naposlijetku, što se perspektive BiH u EU tiče, na pitanje da li će Bosna i Hercegovina ući u Evropsku uniju, 60 % ispitanika je navelo da neće ući nikada, 22 % je navelo da će ući za 10 do 20 godina, dok je 18 % navelo da će ući za pet do deset godina.

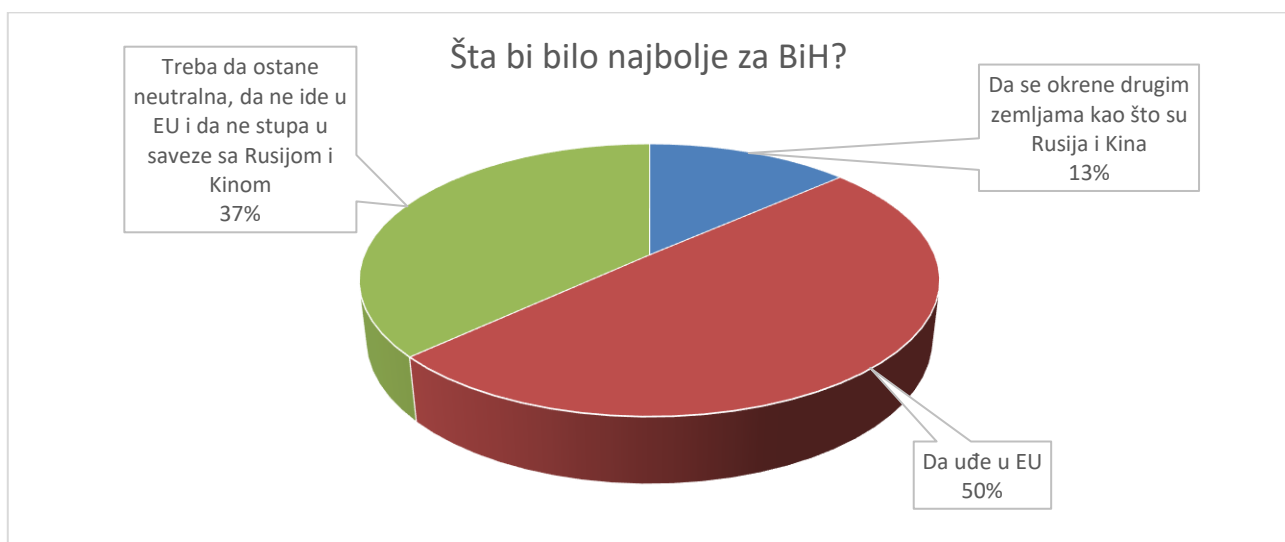
Što se procesa euroatlantskih integracija tiče, 40 % ispitanika je navelo da ih ne podržava, 18 % je navelo da

podržava proces pridruživanja EU ali ne i NATO savezu, 13 % je navelo da niti podržava niti ne podržava, dok je 29 % navelo da u potpunosti podržava proces eurointegracija.

Na pitanje šta bi bilo najbolje za BiH, 50 % ispitanika je odgovorilo da bi najbolje bilo da uđe u EU, 37 % da ostane neutralna, odnosno da ne ide u EU ali i da ne

stupa u saveze sa Rusijom i Kinom, dok je 13 % odgovorilo da je najbolje da se okrene drugim zemljama kao što su Rusija i Kina.

Generalno gledano, gotovo svi ispitanici su naveli da su bar jednom posjetili neku od zemalja EU, od kojih većina u EU ide više puta godišnje i to zbog turističkih razloga. Većina ispitanika ima pozitivna iskustva tokom posjete EU a najviše im se sviđela ekonomska stabilnost u EU. Tri četvrtine ispitanika je navela da će ponovo ići u EU i to zbog razloga zbog kojih su išli i prije. Što se informisanosti ispitanika o procesu eurointegracija tiče, većina je navela da su upoznati, ali i da mediji o tome slabo informišu. Kada su u pitanju stavovi o političkom uređenju, ekonomskoj situaciji i evropskim vrijednostima, većina ispitanika je navela da je politički sistem u EU

dobar ali i da ima manjkavosti, takođe da je u EU bolji standard ali ne za sve podjednako, dok je gotovo jednak broj ispitanika odgovorio da evropske vrijednosti štete našoj tradiciji i nacionalnom identitetu i ne bi trebalo da se uvode kod nas i da se slažu s nekim vrijednostima dok im se neke ne sviđaju.

Naposlijetku, što se perspektive BiH u EU tiče, većina ispitanika smatra da BiH nikada neće ući u EU, da ne podržava eurointegracije, ali i da bi za BiH najbolje bilo da uđe u EU.

ZAKLJUČAK

Mediji u Bosni i Hercegovini ne izvještavaju u kontinuitetu o evropskim integracijama BiH, iako je njihov rad ključan za informisanje građana, koji sa posebnim zanimanjem prate kako će se eventualno članstvo u EU odraziti na svakodnevni život.

Pojačana pažnja medija za ove teme je tek kada je riječ o određenim događajima ili susretima političkih zvaničnika iz BiH sa predstavnicima EU, što je bio slučaj kada je BiH dobila kandidatski status za članstvo.

U skladu sa političkim dešavanjima, kao i euroskepticizmom, najviše tekstova o EU sa negativnim sentimentom objavljeno je u medijima iz Republike Srpske, dok mediji sa sjedištem u Federaciji BiH uglavnom objavljuju pozitivne i neutralne tekstove.

Na pitanje da li mediji dovoljno informišu o temama koje su posvećene EU i radu evropskih institucija, najviše ispitanika odgovorilo je da slabo informišu. Nešto manje od četvrtine ispitanika je navelo da mediji informišu u dovoljnoj mjeri.

Velika je podijeljenost građana kada je riječ o daljem ishodu procesa pregovaranja BiH i EU. Na pitanje da li će Bosna i Hercegovina ući u Evropsku uniju, većina ispitanika je navelo da neće ući nikada.

Podijeljeno je mišljenje i na pitanje šta bi bilo najbolje za BiH, da li da uđe u EU, da ostane neutralna, odnosno da ne ide u EU ali i da ne stupa u saveze sa Rusijom i Kinom.

O AUTORIMA

Mladen Bubonjić je rođen 6. maja 1982. godine u Banjaluci, gde je završio osnovnu i srednju školu. Diplomirao na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Banjaluci na Odsjeku za žurnalistiku. Master akademske studije završio na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu, studijski program Komunikologija, gdje je 2018. doktorirao na kulturološkim naukama.

Od 2012. do 2017. bio je angažovan na Komunikološkom koledžu u Banjaluci kao predavač na više predmeta. Angažovan je i kao stručnjak iz kategorije studenata pri Agenciji za razvoj visokog obrazovanja i obezbeđivanja kvaliteta Bosne i Hercegovine. Trenutno obavlja funkciju dekana Fakulteta za informatiku pri NUBL. Do sada je objavio nekoliko radova u naučnim časopisima, bio je urednik, lektor i korektor dve knjige, kao i recezent i član uredništva u časopisu Znakovi i poruke. Od marta 2018 godine kourednik je, novinar i suvlasnik portala Gerila info.

Đorđe Vujatović je rođen 25. januara 1983. u Banjaluci, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Diplomirao na Fakultetu političkih nauka u Banjaluci, na Odsjeku za žurnalistiku. Dugogodišnji novinar u elektronskim medijima, kao i trener za nove medije. Od 2004. do 2018. godine radio kao novinar i urednik u RTRS, a od 2018. do 2021 obavlja funkciju urednika informativnog programa u Elta TV u Banjaluci. Saradnik u više medijskih redakcija i projekata. Član mreže alumna Škole političkih studija Savjeta Evrope u BiH.

Od marta 2018 godine kourednik je, novinar i vlasnik portala Gerila info.

OSTALO: UNICEF nagrada za poseban novinarski doprinos u 2012 u kampanji „Pravda za svako dijete“ za priču o roditeljskom zanemarivanju djece i maloljetničkoj delikvenciji; Novinarska nagrada Srđan Aleksić – II mjesto u kategoriji web tekstova 2013. (nagrada koja se dodjeljuje za pisanje o marginalizovanim grupama) za tekst o problemima djece sa autizmom; Objavljivao više analiza i studija iz medijskih oblasti

ISBN 978-9926-482-88-6

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod

ID brojem 56887814

IMPRESUM

Friedrich-Ebert-Stiftung - Kancelarija Sarajevo
Kupreška 20, 71 000 Sarajevo

Za izdavača: Dr. Peter Hurrelbrink - Direktor, FES BIH

Tel.: +387 33 720 010

www.fes.ba

DTP: Aleksandar Aničić

Sva prava pridržana od strane Friedrich-Ebert-Stiftung BiH.

Stavovi i mišljenja izneseni u ovoj publikaciji su autorski i ne predstavljaju izričite stavove i mišljenja izdavača. Friedrich-Ebert-Stiftung ne garantuje za tačnost podataka koji su izneseni u ovoj publikaciji. Komercijalna upotreba izdanja nije dozvoljena bez pismene saglasnosti Fondacije.

